

omslag in het Oude Westen

Buurtbeheer

De aktiegroep 'Het Oude Westen' heeft een rijke geschiedenis. Ze stond -en staat voor velen nog altijd- bekend als een invloedrijke aktie-organisatie op het stadsvernieuwingsstoneel. Inmiddels is het decor veranderd. Met nieuwbouw en renovatie werd een nieuwe wijk te voorschijn getoverd, bevolkt door bewoners met uiteenlopende nationaliteiten en leefstijlen. Op dit nieuwe toneel spant de aktiegroep zich in voor 'buurtbeheer'. Op de werkvloer ontstaan nieuwe methodes en met de nodige spanningen verandert daardoor ook de organisatie van de aktiegroep.

Uitgangspunt beheer

Petra van den Berg en Sjaan Schaap ("Ja...het is hier een vrouwenklub. Dat scheelt!") werken als opbouwwerkers bij de Aktiegroep: de één vier, de ander ruim twee jaar. Ze maken duidelijk dat in het Oude Westen veel tijd gestoken is in het ontwikkelen van beheerstructuren, aan voorwaarden. Maar, naar bewoners toe, is buurtbeheer vooral: organiseren van projecten, activiteiten die kunnen leiden tot het doorbreken van anonimiteit, betere relaties tussen bewoners, solidariteit en gezonde sociale controle. Op verzoek schudden ze een paar projecten uit de mouw: volkstuinen, pleinen, huiswerkklass, plantenbakaktie, internationale ontmoetingsdagen, wijkparkje (kompleet met kwekerij en dierenhof) en een tennisbaan. Aan de hand van die 'tennisbaan' leggen ze uit hoe het werkt.

Dubbel en tennisklub

Petra vertelt: "3 jaar geleden begon het. Het terrein achter de Bajonetstraat zou groen worden. Van de twee scholen die er stonden, moest er eentje toch blijven staan. De grond die wel vrij kwam, zou het pleintje worden van de overgebleven school. Op een vergadering eisten de bewoners ook iets voor zichzelf. Uit een lolletje kwam één van hen met het idee van een tennisbaan op de proppen. Nou, dat hebben we vastgehouden, ook al werden we in het begin overal uitgelachen. Uiteindelijk is er een plein van asfalt gekomen, dat na schooltijd als tennisbaan dienst kan doen". De baan kwam er dus, maar werd niet aan z'n lot overgelaten. Er werd een heuse tennisklub opgebouwd. Petra vervolgt: "Er is een goedkope manier van sporten ontstaan. Veel mensen komen erop af. De klub heeft nu 100 leden en een wachtlijst. In de buurtwinkel kunnen bewoners zich aanmelden als lid, de baan reserveren en stickers (het betaalmiddel in de klub, red.) kopen. Na een uurtje ten-

nissen moet je zo'n stickertje op een lijst plakken, bij de baan. Dan heb je de baanhuur betaald". Ook het beheer werd geregeld: "De buurtbewoners houden een oogje in het zeil en één van hen, een vrouw van 60 jaar, zorgt voor het dagelijks beheer. Ze hangt het net op, veegt de baan aan en controleert of iedereen wel een stickertje geplakt heeft".

Maatwerk leveren

De tennisklub draait inmiddels volop, zelfstandig, maar wordt door de werkers van de Aktiegroep op de voet gevolgd. Sjaan: "Nu tennist iedereen er, jong en oud, allerlei nationaliteiten. Mensen komen met elkaar in contact, leren elkaar kennen. Dat is wezenlijk! Je stimuleert dat dus, je zorgt dat er regelmatig toernooitjes zijn. Soms moet je konfronterend optreden, helder maken dat de baan er voor iedereen is en niet voor een bepaalde groep.

Sjaan Schaap(I) en Petra van den Berg: opbouwwerkers in de jaren '90

Regeltjes worden nu en dan ook overtreden, zoals laatst toen er valse stickers in omloop waren. Dan moet je helpen om er een einde aan te maken. In de zijlijn heb je als werker dus een belangrijke taak. Je kracht is dat je van buiten komt, oog hebt voor continuïteit, bekend en aanspreekbaar bent. Petra vult aan: "Ja, regelmatig moet je je gezicht laten zien. Niet teveel, want dan word je al gauw scheidsrechter en voor alles verantwoordelijk. Niet te weinig want dan raak je het contact kwijt of zijn de problemen al te ver heen. Het is een kwestie van timing, intuïtie en gevoel. Maatwerk dus".

Andere methode voor contact

Sjaan gaat tenslotte nog in op een aspekt van de tennisklub, dat ze heel belangrijk vindt. Het blijkt een positieve methode te zijn om met de buurt in contact te staan. "Rond de Bajonetstraat zijn veel klachten over de uitgevoerde renovatie. Daar gaat na 3 jaar eindelijk wat aan gebeuren. Als je in die 3 jaar alleen daarover met de buurt in contact had gestaan, dan werk je mee aan het ontstaan van een negatief klimaat: kankeren en als mensen daar éénmaal mee bezig zijn, komt er van alles los. Zo'n tennisklub geeft tegengas. En je haalt er je broodnodige informatie over de buurt mee binnen. In dezelfde straat is op dit moment overlast van junkies in afbraakpanden. Als zoiets via een buurtvergadering aan de orde komt, dan bepaalt dat gelijk de rest van de bijeenkomst; 't zijn buitenlanders en weet ik wat nog meer. Nu krijg je het ook te horen, heel snel zelfs, en kan het direct aanpak worden, zonder relaties in een straat te verstoren of een negatieve stemming op te roepen".

Douwen helpt niet meer

Hoe is de aanpak, waarvan de tennisbaan slechts één voorbeeld is, ontstaan? En staat die niet op gespannen voet met het beeld van

de Aktiegroep als 'aktie-organisatie'. Een organisatie die de vele bedreigingen waaraan de wijk bloot stond, kon pareren en Het Oude Westen via de stadsvernieuwing weer toekomst heeft gegeven? Er moet blijkbaar veel veranderd zijn. Petra: "Vier, vijf jaar terug werd buurtbeheer noodzakelijk. De nieuwe wijk was haast klaar en werd bevolkt door de meest uiteenlopende groepen. Algauw bleek dat je het van kleinschaligheid en maatwerk moest hebben om positieve dingen te creëren in het Oude Westen. Dat leverde spanningen op. De oude achterban van de Aktiegroep was te sterk vergroeid met de centrale aktiegroep en haar cultuur. 't Is ook een verschil of je je roept op een grote aktiegroepbijeenkomst of een vrijwilliger bent in het wijkparkje, terwijl dat laatste een enorme uitstraling in de buurt kan hebben". Sjaan illustreert het verhaal van Petra met de buurtgroepen, die destijds de schakel waren tussen de aktiegroep en de buurt: "Dat waren groepen die ontstaan waren rond stadsvernieuwingprojecten. Nederlandse gezelschappen, met een vaste werkwijze van jaren en een eigen klimaat. In een discussie over de Adrianabuurt is eerst geprobeerd om via de buurtgroep aldaar tot een aanpak voor buurtbeheer te komen. Maar die zat vast in douwen, douwen, douwen, eisen stellen en opdrachten uitdelen. Daaruit hebben we een konklusie getrokken: als we wat willen, dan is het onverstandig om konsekwent die groep, de buurtgroepen, aan te spreken. Er moet een andere manier komen, waardoor ook andere buurtbewoners bereikt kunnen worden".

Twee sporen

Om die andere weg te vinden wordt een tweesporenbeleid, zoals Petra dat noemt, uitgezet. De Aktiegroep wordt in z'n waarde gelaten en tegelijkertijd creëren de werkers ruimte om te experimenteren met buurtbeheer. Gaandeweg wordt steeds minder in het één en steeds meer in het ander geïnvesteerd. Men hoopte met projecten ook het kader te kunnen vernieuwen. Dit tweesporenbeleid zorgde voor een spannende tijd van discussies, incidenten en kritiek. Sjaan: "Algauw vond de oude achterban natuurlijk dat de Aktiegroep geen aktie meer voerde. Het stelde allemaal niets meer voor. Toen hier allemaal meiden kwamen werken was het natuurlijk ook: 'Ze werken wel hard, maar hebben ze wel verstand van zaken?' Discussies..... bijvoorbeeld over de grote aktiegroepvergadering, die vroeger heel belangrijk was, maar steeds minder plaatsvond. Petra: "En dan werd er gevraagd waarom er zo weinig grote vergaderingen waren. Toen bijvoorbeeld de heroïne speelde, was het duidelijk waarom je vergaderde. Maar ja, die grote aktiepunten waren er niet meer. Vergaderen, ja waarover? Over de hondenpoep? Met z'n allen constateren dat die overlast geeft? Dat roept alleen maar tegenstellingen op tussen mensen die wel en geen hondje hebben en dus een rotsfeer. En nu noem ik maar even een onderwerp waar niet

Mes snijdt aan vele kanten

De aanpak van het buurtbeheer in het Oude Westen komt neer op het opbouwen van netwerken. Netwerken van bewoners, die zich ontwikkelen rond kleinschalige en zelfstandige projecten. De buurtwinkel levert hand- en spandiensten en fungeert zo als het knooppunt in al deze netwerken. Als katalysator en bewaker van de continuïteit spelen de werkers van de Aktiegroep een belangrijke rol. Overlegstructuren dienen om e.e.a. kort te sluiten met de Gemeente, korporaties en instellingen. Alles bij elkaar genomen, snijdt het mes van deze netwerk-methode daardoor naar vele kanten: samenlevingsopbouw naar de letter (integratie, klimaat en sociale controle), beheer van de ruimte, extra voorzieningen in zelfbeheer, informatiesysteem en methode om contact met de buurt te onderhouden.

direkt buitenlanders bijgehaald kunnen worden".

Zeggingskracht geeft doorslag

De twee sporen zijn arbeidsintensief. Petra en Sjaan noemen allerlei voorbeelden waarin werkers voortdurend klaar moesten staan voor discussie, om kritiek op te vangen, te bemiddelen, tegengas te geven, informele gesprekken te voeren en de sfeer op peil te houden. Petra: "Je mocht niet verslappen. Als je dacht: 'Nou heb ik er even geen zin in', dan kon je de volgende dag er nog harder tegenaan". Gaandeweg verdringt het 'nieuwe', het 'oude'. Sjaan: "De nieuwe koers heeft zich bewezen. Al die projecten hebben zich gewoon waargemaakt. Ik denk dat de meeste mensen van vroeger ook wel trots zijn. Er zijn in elk geval mensen bijgedraaid, sommigen hebben afgehaakt. Anderen bekijken het in de zijlijn nog met argusogen. Voor zover ik weet, maakt niemand er nog een probleem van dat er zo weinig centrale vergaderingen zijn. En, als ze er zijn, vooral informatief zijn. De meeste besluiten vallen nu natuurlijk in de projecten". De zeggingskracht van de nieuwe projecten en netwerken die de werkers hebben ontwikkeld, lijkt doorslaggevend geweest te zijn dan de instroom van nieuw kader. Die vond namelijk niet massaal plaats. Petra: "Nieuw kader, dat was een doel. De meesten zijn echter niet geïnteresseerd in de centrale organisatie. Ze blijven kontaktpersonen, die volop bezig zijn in hun straat of project. Slechts enkelen tonen interesse in de hele or-

ganisatie. Achteraf ook logisch, het is kleinschalig en richt zich niet op 'de' wijk". In het Oude Westen puzzelt men nu dan ook met de vraag hoe een andere organisatie van de Actiegroep het beste in het vat gestoken kan worden.

Tweesporenbeleid in beeld. De leeuw, symbool van de actie-organisatie. Het groen een aanknopingspunt voor netwerken.